

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 1 Din za vsako petit-vrstno. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za osnanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Osnanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

V obrambo zakonitega postopanja.

V prosvetni upravi Slovenije se je dogodil slučaj ki utegne uvesti zopet brezpravne razmere v državno šolsko upravo.

V mestni šolski svet v Ljubljani so bili leta 1920. izvoljeni štirje zastopniki mestne občine, voljeni od občinskega sveta. Prejeli so dekrete za dobo šestih let, t. i. do leta 1926. kakor velevala zakon.

Leta 1921. je bil izvoljen nov občinski svet. Ta je neoziraje se na dobo šestih let in dekrete hotel izvoliti nove zastopnike v mestni šolski svet iz svoje srede toda pokrajinska uprava kraljeve vlade je to odločno zabranila češ da so veljavni dekreti starih zastopnikov v mestnem šolskem svetu za dobo šestih let in pred potekom te dobe nima občinski svet voliti novih zastopnikov, ker je zakon po katerem so bili izvoljeni, še vedno v veljavi.

Ta občinski svet je bil pa razpuščen, in leta 1922. (v dec.) je bil izvoljen nov občinski svet, ki je pričel v aprilu 1923 poslovati. Prvo je bilo da je zopet tudi ta občinski svet izvolil štiri nove zastopnike v mestni šolski svet, kljub temu, da funkcijska doba starih zastopnikov še ni potekla in da je zakon, po katerem so bili izvoljeni stari zastopniki, še vedno v veljavi.

Toda glej! — Topot pokrajinska uprava kraljeve vlade ne stoji več na gori označenem edino zakonitem stališču, ter dopušča, da se vabijo k sebi mestnega šolskega sveta novi zastopniki mestne občine kljub temu, da funkcijska doba starih zastopnikov še ni potekla in da so zakoni, po katerih so bili izvoljeni še vedno v veljavi.

Očito je da pokrajinska uprava kraljeve vlade ni postopala dvakrat enako in jasno je da je postopala pravilno edi-

nole prvič, ko se je opirala na zakon in zakonito postopanje.

Toda še drug brezpravni slučaj se je dogodil hkrati! Ta je sledeči:

Med dobo, ko je bil občinski svet v Ljubljani razpuščen, je opravljal vse posle istega od vlade postavljeni vladni komisar. V tej dobi je potekla doba višjemu šolskemu svetu za Slovenijo, v katerem je tudi en zastopnik občinskega sveta ljubljanskega, kot zastopnik staršev. Pokrajinski namestnik je dal nalog da imenuje v imenu mestne občine vladni komisar zastopnika staršev v višji šolski svet in je stavil komisariju tudi termin za imenovanje. Komisar je imenoval v smislu odloka in zakona tega člana višjega šolskega sveta za dobo dveh let.

Toda glej! Novi občinski svet, ki se je sestel že potem, ko je imel medtem novi višji šolski svet že dve seji, je kljub pravilnemu imenovanju s strani komisarija izvolil drugega zastopnika staršev v višji šolski svet in pokrajinska uprava je to izvolitev pripustila, kakor je pripustila popolnoma nezakonito izvolitev onih štirih članov za mestni šolski svet.

Gotovo je, da tako postopanje ni v interesu državne uprave in tudi ne dvigani avtoritete in nam vedno bolj kaže nujno potrebo popolne ločitve šolske uprave od politične državne uprave poleg drugih okolnosti ki se zagrešujejo s takim postopanjem špeciálno v tem slučaju.

Ali je ženska delovna moč cenejša v javni službi?

(Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.)

Da je ženska po svoji naravi šibkejša od moškega, nad tem ne dvomi nihče in absurdno bi bilo dokazovati nekaj kar je proti naravnim zakonom. Dunajski zdravnik dr. Wendenburg je njeno manjvred-

nost kot delovne sile z ozirom na moškega celo s številkami dokazal in sicer je vzel kot objekt dokazovanja ravno učitelje in učiteljice. Uspošteval pa je le finančijelno stran vprašanja: moški dalje časa služijo, imajo mani dopustov itd. Vendar pa nastane ravno z ozirom na učiteljski poklic vprašanje, ali je primereno in za narodov kulturni razvoj koristno, če se upošteva izključno le zmotna stran tega vprašanja dasi je trenutno res najbolj pereča.

Predvsem ne smemo pozabiti psihološkega momenta učiteljskega poklica. Učiteljevo delo se ne more meriti s »konjskimi silami«. Pred seboj ima marveč otroške duše ki jih je treba oblikovati po psiholoških zakonih, ne pa mrtev hrod lesa ki ga je treba obdelati in pri tem iskati delavno silo, ki bo to storila v čim krajšem času in je zato tem cenejša. Psihološko dejstvo pa je, da otrok, ki pride iz materinega okrilja v šolo vse kako potrebuje vsaj v prvih šolskih letih še ženske nege. Nikdar se ne more moški tako poglabiti v otroško dušo kakor ženska, ki se po svojem intenzivnejšem čustvenem življenju nekako približuje otroku. Tu je seveda predvsem upoštevati vzgojni moment ne učnih uspehov. Upam pa, da važnosti vzgoje ne bo nihče zanikal. Tudi v višjih razredih dekliških šol je bolj na mestu, da poučujejo ženske moči nego moške.

Četudi je ženska fizično slabejša, pa ima druge lastnosti, ki jo usposabljajo ravno za učiteljski poklic. Nihče ne more tačiti, da ni mnogo vztrajnejša od moškega mnogo bolj potrpežljiva in za podrobno delo veliko sretnejša. Te lastnosti ji izvrstno služijo ne le v šoli, ampak veliko bolj še v delovanju zunaj šole. Če hočemo dvigniti prosvetni nivo naroda, moramo predvsem dvigniti njegovo ženstvo, in sicer ženstvo najširših plasti naroda. In v to je nedvomno v prvi vrsti poklicana učiteljica. Ta ali oni ho morda oporekati da bi se v tem oziru

lahko več storilo da se o ženskem delu ne sliši mnogo itd.

Toda če bi nepristranski opazovalec ocenjeval delovanje učitelja in učiteljice na dežel dvomim, da bi se tehtnica nagnila v prilog moškim, vsaj znatno ne. Precejšen vzrok zakaj se žensko delo manj ceni od moškega, leži v tem, ker je ženska mnogo skromnejša in v svojih opravilih vedno zapostavljena. — razen na plesu in ob takih prilikah — tako da si ni v svesti svojih lastnih zmognosti, medtem ko zna moški vedno ceniti svoje delo in ga prinesiti neprimereno bolj do veljave in javnosti kot ženska in si večkrat dela celo nezasluzeno reklamo.

Vsekakor pa velja pravilo, da se moški in ženska v svojih zmognostih medsebojno spopolnjujeta zlasti za vzgojni poklic, bodisi v širšem ali ožjem smislu in mislim da bi ne bilo najbolj umestno in modro pričeti najprej z redukcijo učiteljic ki so vse kvalificirane, ampak merodajni faktorji naj se obrnejo tja, kjer se namesititev ni izvršila po kvalifikaciji temveč po protekciji režimskih veljakov. To pa ne zadeva učiteljskega stanu, ampak druge kategorije uradništva.

Vprašanje o ženski enakopravnosti v javni službi ima pa še drugo globljo stran, ki je nikakor ne smemo prezreti. Značilno je da se je pojavil zopet boj za žensko enakopravnost baš sedaj, ko se je cela svitati na horizontu vsaj v nekaterih državah ženska enakopravnost v praksi in to celo v državi (Rep. Avstr.), kjer imajo v rokah krmilo socialisti, ki a priori priznavajo žensko enakopravnost. To znači da čaka ženstvo še trd boj preden bo to stremljenje uresničeno. Saj kakor kažejo vsi znaki ne stopamo naprej, marveč nazadujemo: hočemo nas izriniti celo iz služb, ki so nedvomno naše najbolj naravno pomorišče. Priznati moramo, da leži velik del krivde na ženskah samih ki ostajajo zбоz tisočletnih tradicij v pasivnosti, h kateri so jo vzgojili mo-

LISTEK.

Reforme učiteljske izobrazbe.

(Odgovor na kritiko tov. R. M.)

Ta članek me je v resnici pogrel, zakaj nisem še doživel, da bi se naše stanovsko glasilo postavilo v nasprotje s težnjami, ki so skupne naprednemu učitelstvu celega sveta, s težnjo po višji, temeljitejši, splošni in stanovski izobrazbi, enakovredni izobrazbi raznih akademskih poklicev, s težnjami o katerih sem globoko uverjen, da preje ne ponehajo, preden se jim ne ugodí. Za nas deluje čas, kajti naša zahteva ne izvira iz ozirov na stanovski ugled, ampak iz spoznanja, da je treba učitelju — predvsem učitelju na deželi — boljše usposobljenosti za njegovo kulturno misijo med narodom.

R. M.

G. tovariš, ki se je v svojem pismu na g. urednika »Učit. Tov.« pritožil z uvodnimi besedami nad kritiko ki jo je prinesel list v predzadnji številki, naj mi dovoli, da pojasnim ono kar ga boli, od nosno pogreva, ker zadevajo očitki četudi le indirektno vendarle mene, pisca članka v Pedagoškem zborniku za leto

1922. Odkrito priznam, da se čudim kako je mogoče dotičniku, ki je pazno prečital moj članek, trditi, da se postavlja stanovsko glasilo v nasprotje s težnjami vsega naprednega učiteljstva, ako pričobi kritiko, ki odobrava misli izražene v »Zborniku«. Da kritik ni vse učiteljstvo, je že povedal g. urednik jaz bi pa želel pokazati, da tudi moja izvajanja niso niti z daleka nasprotna težnjami učiteljstva. Ne odgovarjam, ker bi si hotel ohraniti naklonjenost kritike, saj sem v članku samem že napisal: »Vem, da mi bodo tovariši in tovarišice zamerili odkrite besede....« hočem le resnici na ljubo ugotoviti sledeče:

Baš zadnje vrstice uvodoma citirane odstavka potrjujejo moje izvajanje v »Zborniku«:

»Praktični vzgojitelji, in to so brezdvomno osnovnošolski učitelji, potrebujejo sintezo teorije in prakse že ob svojem študiju zato mora biti učiteljske bistveno drugačno od univerze, nuditi mora dovolj garancije za temeljito teoretično znanje obenem pa mora navajati kandidate k samostojnemu udejstvovanju, kjer jim stona strokovno nadzorstvo kot mentor ob strani. Učiteljstvo naj zahteva da se izpopolni učiteljske, da se študijska doba zviša na neobhodno potrebno število let in, da se teoriji priložijo seminarji (višja pedago-

ška šola), kjer bo kandidat po končanem teoretičnem študiju vsaj dve leti deloval pod vodstvom najboljših naših praktikov in teoretikov.....«

Če bi g. tov. R. M. pazno sledil mojim izvajanjem, bi brez dvoma videl, da iskreno mislim in da mi je popolnejša in stvarna naobrazba učiteljstva morda mnogo bolj na srcu kot marsikomu izmed tistih ki stavljajo iluzorne cilje in nimajo razumevanja za realne potrebe, ampak jim je vse skupaj le fraza.

Na pot neprimerne izražanja o tem kdo je poklican da posega v diskusijo o tem vprašanju in o ignorantstvu, ki ga navaia gospod tov. R. M. ne bom sledil. Onim, ki so hoteli v članku iskati misli in so širokogrudni dovolj, da priznajo tudi ono, kar jim morda trenutno ne ugaia bodo zadostovala ta izvajanja. — Bodimo trezni in strpljivi!

Dr. Stane Rapč.

Podmladek Rdečega križa v šolski veži.

(Prevedel L. Poljanec.)

H. N. Mac Cracken, predsednik Vas-sar Collegea v New Yorku, je napisal v mesečniku »The World's Health« (Svetovno zdravje) ki ga izdaja Liga društev Rdečega križa v Parizu, članek,

kategerega podajam v glavnih mislih, ker se mi zdi da velja dobršno tudi našim razmeram.

Skoro splošno si je novi vzgojni evanglij osvojil svet. Vzgjajaj v delu, uči se delujoč, goji voljo in čustva hkratu s spominom in razumom, družil se za medsebojno pomoč širi in poglabljaj stike med šolo, družbo in človeštvom, to so danes vzgojna gesla po širokem svetu. Nihče ne zanika veljavnosti teh načel. Vsakdo jih izkuša uveljaviti po svojih močeh. Vprašanje je le, kako jih naj izvršuješ.

Ta program zahteva v prvem redu mnogo več od učitelja ko stara spretnost. Kaj je težja naloga: voditi krdelece mehkih dušic po izhojenih stezah dobrega spomina in stroge discipline ali jih poslati vum da si samj poiščejo prilik za delovanje poslušati njih poročila, blažiti nastale duševne spore in nesoglasia, pomagati jim, da jasno vidijo pot, po kateri jim je hoditi? In vse to ne samo s poedincem: naloga marveč raste s številom otrok v šoli, ker se sorazmerno številu večajo tudi stiki med njimi samimi ter med otroci in učiteljem.

Pomanjkanje sredstev in učil nam stavi druge skoro že večje zapreke. Tu ne smeš misliti na dobro opremljeno šolo v borati občini temveč na povprečno šolo. Skozi kakšno okence mora deca